

Vài nét về chương trình đồng bộ đảm bảo dung lượng chất lượng điều tra cơ bản về khí tượng trên cao trong 10 - 15 năm tới

KS. HOÀNG THẾ XUONG
Đài Cao không T,U

1. Điềm qua thành tích và tồn tại

20 năm hoạt động của Đài Cao không T,U và hơn 10 năm trước khi thành lập Đài, đã đạt được những thành tích rất rõ rệt đáng kể trong việc tạo ra những cơ sở vật chất kỹ thuật để tiếp tục củng cố, phát triển công tác nghiên cứu các lớp khí quyển trên cao: tích lũy được dãy số liệu quan trắc thám không gồm các yếu tố cơ bản: nhiệt độ, độ ẩm, khí áp, gió và nhiều yếu tố dẫn xuất khác trong thời kỳ 30 năm (1961 - 1990) (đủ để tính một chuẩn khí hậu) của các trạm thám không trong nước, 15 năm số liệu của các trạm thám không khu vực Đông Nam Á (20 - 25 trạm) và gần 10 năm số liệu về mây của trạm radar thời tiết MRL - 2. TP. Hồ Chí Minh. Mạng lưới quan trắc hiện có 3 trạm thám không vô tuyến, 7 trạm đo gió trên cao, 1 trạm radar thời tiết MRL - 5 đang hoạt động. Đã thu được nhiều kinh nghiệm quý báu trong việc cung ứng, khai thác, sử dụng, bảo quản, bảo dưỡng, phục hồi những loại vật tư thiết bị đã từng nhập vào nước ta. Đã đào tạo được nhiều cán bộ kỹ thuật. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều điểm trên đất liền, trên biển khơi của nước ta chưa có trạm, chưa tổ chức những khảo sát ở những vùng đặc thù, chưa đề xuất chương trình quan trắc ôzôn khí quyển, bức xạ khí quyển quan trắc gradien về gió, nhiệt độ ở lớp gần mặt đất. Dãy số liệu thám không rất nhiều rất quý nhưng chưa đưa vào lưu trữ khai thác có hiệu quả được mấy. Cán bộ khá nhiều nhưng phân tán và trình độ mọi mặt còn thấp, chưa được tổ chức thành đội ngũ,

Đặc biệt, thiết bị vật tư phải mua sắm ở nước ngoài nhưng do quản lý kém nên còn lãng phí. Vấn đề này tồn tại suốt hơn 20 năm nay, và càng ngày càng căng thẳng.

2. Mục tiêu của chương trình

Chương trình này nằm gọn trong chương trình đảm bảo dung lượng chất lượng điều tra cơ bản khí tượng - thủy văn của Tổng cục.

a) Mục tiêu lâu dài của chương trình đồng bộ đảm bảo dung lượng chất lượng điều tra cơ bản về khí tượng trên cao là góp phần đáp ứng các nhu cầu số

liệu khí tượng trên cao (KTTC) của các ngành khoa học, kinh tế, xã hội, quốc phòng. Trước mắt tăng thêm dung lượng và nâng cao chất lượng các số liệu điều tra khảo sát phục vụ cho dự báo, cảnh báo các hiện tượng khí tượng nguy hiểm như bão, dông, mưa lớn, hạn,... góp phần thu thập số liệu để nghiên cứu các đặc trưng chế độ và các yêu cầu chuyên đề. Bước đầu làm rõ khả năng sản xuất, tự chế một số vật tư nhằm giảm bớt chi phí ngoại tệ.

b) Mục tiêu khoa học kỹ thuật của chương trình là đổi mới được một bước công tác cung ứng khai thác, bảo quản bảo dưỡng đảm bảo vật tư thiết bị thám không bằng một phần từ nguồn trong nước để góp phần giảm bớt sự phụ thuộc bên ngoài, góp phần giảm bớt căng thẳng về vật tư đã kéo dài nhiều năm. Đổi mới thiết bị và mở thêm một vài trạm mới để thu được những số liệu đầy đủ hơn, có chất lượng hơn. Đưa kỹ thuật MTĐT vào ứng dụng cho quá trình quan trắc và xử lý số liệu.

Nhằm đạt được những mục tiêu cơ bản trên đây không thể bỏ qua mục tiêu xây dựng một đội ngũ cán bộ đủ trình độ về nhiều mặt và tăng cường rõ rệt sự hợp tác quốc tế với Liên Xô, các nước thành viên của Tổ chức khí tượng thế giới (WMO) và các nước trong khu vực Đông Nam Á

3. Một vài nội dung cụ thể

a) Hệ thống quan trắc

– Xây dựng phương án giải quyết tình trạng vật tư thiết bị thám không cho thời kỳ 1991 – 1995 nhằm đảm bảo quan trắc thám không liên tục, chuẩn bị cơ sở cho các năm sau đổi mới thiết bị hoặc trang bị mới cho mạng lưới trạm và chế thử hoặc phục hồi một vài loại vật tư trang bị thám không cơ bản, thông dụng.

– Đúc rút kinh nghiệm, bổ sung hoàn chỉnh phương án kiểm định – hiệu chuẩn, phục hồi, gia công sản xuất các vật tư kỹ thuật thám không nhằm hạn chế tỷ lệ loại bỏ máy thám không ở các trạm và tăng cường quản lý chất lượng máy.

– củng cố hoặc đổi mới hệ thiết bị thám không và chuyển đến vị trí mới (nếu buộc phải chuyển) trạm TKVI Láng (Hà Nội) và Tân Sơn Nhất (TP. Hồ Chí Minh). Nâng cấp một vài trạm đo gió trên cao bằng quang học lên đo gió bằng vô tuyến. Đề nghị mở thêm một vài trạm mới.

– Trình chương trình kế hoạch quan trắc ôzôn (O_3) khí quyển, bức xạ khí quyển, quan trắc gió, nhiệt độ ở lớp gần mặt đất và quan trắc khí tượng trên máy bay.

– Soát xét lại để bổ sung hoàn chỉnh hệ thống tiêu chuẩn (trong chuyên môn, trong viên chức) để có kế hoạch cụ thể xây dựng đội ngũ viên chức đủ sức đảm đương nhiệm vụ và đảm bảo đo lường học trong khí tượng cao không

b) Hệ thống xử lý số liệu

– Từng bước đưa kỹ thuật MTĐT vào áp dụng trong quá trình quan trắc, quy toán, xử lý, lưu trữ và phục vụ số liệu quan trắc thám không. Trọng

tâm áp dụng ở trạm TKVT Láng ngay từ những năm 1991 - 1992. Đó cũng là cơ sở để giải quyết những tồn tại về số liệu thám không 30 năm qua.

- Đức rút kinh nghiệm và hoàn chỉnh phương án thu thập, xử lý các số liệu thám không Đông Nam Á.

c) Chương trình đào tạo, bồi dưỡng cán bộ

- Lập quy hoạch và kế hoạch từng bước đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ cán bộ, công nhân kỹ thuật được chức theo chức danh và những lớp cán bộ công nhân bổ sung tiếp sau (các lớp trung cấp; các kỹ sư, công nhân, nhằm làm thay đổi cơ cấu và tỷ trọng trình độ cán bộ các loại trong bộ môn để hình thành một đội ngũ đủ sức tiếp thu và khai thác các tiến bộ kỹ thuật

d) Công tác quản lý và chế độ chính sách

- củng cố và phát triển từng bước bộ môn khí tượng cao không, trước nhất cần đề nghị đổi tên Đài Cao không T.U hiện nay thành Đài Khí tượng trên cao trung ương hoặc Đài Khí tượng cao không trung ương để sáng tỏ chức năng nhiệm vụ của cơ quan và sự rõ ràng của thuật ngữ. Đồng thời đề nghị cho áp dụng các chức danh viên chức đầy đủ của khí tượng thủy văn nói chung và khí tượng trên cao nói riêng.

- Xây dựng lại hoặc bổ sung về chế độ lương và các chế độ phụ cấp khác phù hợp với đặc điểm lao động khí tượng trên cao.

d) Chương trình hợp tác quốc tế

- Xin một vài dự án quốc tế nhằm trang bị kỹ thuật mới cho trạm TKVT và cho chương trình quan trắc ô-zôn khí quyển, bức xạ khí quyển.

- Tiếp thu có hiệu quả các dự án đã được chấp nhận, thông qua đó nâng cao trình độ cán bộ và tín nhiệm của phía Việt Nam.

- Tham gia nghiên cứu một số đề tài về khí tượng nhiệt đới, về chương trình nghiên cứu biến đổi khí hậu, về chương trình phòng chống thiên tai, đặc biệt những vấn đề về cải tiến và nâng cao chất lượng vật tư, thiết bị thám không trong điều kiện Việt Nam và trao đổi các số liệu thám không với Liên Xô, với các nước thành viên Tổ chức khí tượng thế giới (WMO) và các nước trong khu vực Đông Nam Á.

Chương trình đồng bộ đảm bảo dung lượng chất lượng điều tra cơ bản về khí tượng trên cao là một chương trình khá lớn, nhiều nội dung phong phú. Thực hiện được nó, sau 10 - 15 năm nữa chúng ta có thể ổn định và phát triển thêm một bước công tác điều tra cơ bản về khí tượng trên cao, phục vụ các yêu cầu của các ngành kinh tế, xã hội và khoa học, kỹ thuật. Hy vọng rằng Chương trình này sẽ được chấp nhận và đầu tư đúng mức để thu được những kết quả mong muốn./.